

SUMMARY

This article analyzes the phonetic competence as part of pupils' language competence. In particular, the specific of formation of English phonetic skills of elementary school pupils is disclosed.

Key words: *language competence, phonetic competence, phonetic skills, phonetic minimum.*

УДК 841'366.573:81'243

**Олександр Туниця,
Лілія Зімакова
(Полтава)**

СУЧАСНА МЕТОДИКА ПАСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті проаналізовано особливості сучасної методики вивчення іноземної мови, розробником якої є Ілля Франк. Визначивши переваги та недоліки, автори переконані у доцільності використання цієї методики як допоміжної у вивченні іноземної мови.

Ключові слова: *сучасні методики вивчення іноземної мови, методика читання Іллі Франка, адаптація тексту.*

Серед багатьох сучасних методик вивчення іноземної мови однією з найпопулярніших є методика читання Іллі Франка. Ідея методики досить оригінальна, хоча здається, що нічого нового в цьому немає. Читання паралельних текстів російською (рідною для автора методики) та іноземною мовами. Але у наш час, коли репетитори коштують дорого, працювати зі словником не раціонально, а багато часу щодня ми проводимо у громадському транспорті, такий метод вивчення іноземної мови може стати доволі ефективним і доступним.

При вивченні будь-якої іноземної мови, поряд із граматикою, найбільше значення надається опануванню лексичного запасу. Розширювати свій активний словниковий запас можливо за допомогою практики: безпосереднє мовленнєве спілкування, листування (сучасні його форми – чати), сприйняття (перегляд фільмів, читання літератури) тощо. Для мовленнєвого спілкування часу та коштів бракує, для читання літератури зі словником немає можливості. Таким чином, методика Іллі Франка – чудовий спосіб пасивного вивчення іноземної мови. Воно відбувається за рахунок читання адаптованих текстів іноземною та рідною мовами. Тобто, для початку достатньо однієї книжки, яку легко можна дістати в метро чи автобусі, завантажити в електронну книгу тощо.

Оригінальний твір розділено на невеликі частини. До кожної частини подано переклад чи невеликий лексико-граматичний коментар, який також має своє значення (автор методики виділяє окремі важливі елементи). Слова вживаються в контексті, тому автор, подаючи їхнє основне значення, пояснює його й у конкретному сполученні (контексті). Одне слово може вживатися у різних контекстах, що дозволяє помітити різницю в семантиці багатозначного слова. Нові слова запам'ятовуються за рахунок багаторазового повторення. Потім цей уривок тексту подається в «оригіналі» без пояснень, але читач уже розуміє його зміст. Автор переконаний у ефективності своєї методики, приділяючи читанню лише годину в день, за місяць можна вивчити 1000 нових слів. При умові «регулярного читання» (книжка за місяць) можна вивчити будь-яку іноземну мову. Психологічні дослідження доводять, що при читанні методом Іллі Франка працює лише механічна пам'ять, тому запам'ятовування відбувається без значних зусиль (не треба вчити слова напам'ять як вірші, зазубрювати), необхідним лише є повторення (але якщо навіть щось і забулося, то повертатися, на думку автора, не доцільно). Кожен сам зрозуміє скільки разів треба повторити, адже після адаптованого тексту подається «оригінал» і відразу з'ясовується, що не зрозуміло, а для цього необхідним є повернення до першої частини.

Зупинимося більш докладно на самій методиці. Метод Іллі Франка – це спеціальний спосіб адаптації тесту, який сприяє пасивному засвоєнню мови. Його можна використовувати як доповнення до розмовної практики, або для вивчення іноземної мови самостійно. Наприклад, для розширення лексичного запасу, вдосконалення мовленнєвих навичок тощо. Яким чином будується навчання? Розглянемо приклад книжки «Немецький язык с Вильгельмом Гауфом» (Wilhelm Hauf. Kalif Storch – Der kleine Muck – Der Zwerg Nase) [4].

Kalif Storch

(Калиф-ауст)

Der Kalif Chasid zu Bagdad (*калиф Хасид Багдадский*) **saß einmal an einem schönen Nachmittag** (*сидел однажды в прекрасное послеобеденное время; sitzen; der Nachmittag – время после полудня; der Mittag – полдень*) **behaglich auf seinem Sofa** (*уютно на своем диване; das Sofa*); **er hatte ein wenig geschlafen** (*он немного поспал; schlafen*), **denn es war ein heißer Tag** (*так как был жаркий день*), **und sah nun nach seinem Schläfchen recht heiter aus** (*и выглядел теперь после своего маленького сна вполне бодрым/веселым; heiter – веселый, ясный, светлый; aussehen – выглядит; der Schlaf – сон; das Schläfchen – недолгий сон: «сончик»*). **Er rauchte aus einer langen Pfeife von Rosenholz** (*он курил длинную трубку из розового дерева: «из длинной трубки...»*); **das Holz** – *древесина*), **trank hier und da ein wenig Kaffee** (*попивал немного кофе; hier und da – кое-когда, порой: «здесь и тут/там»*), **den ihm ein Sklave einschenkte** (*который ему наливал раб*), **und strich sich allemal vergnügt den Bart** (*и каждый раз довольно поглаживал себе бороду; allemal – каждый раз; vergnügt – довольно: «удовлетворенно»*), **wenn es ihm geschmeck thatte** (*корда ему было по вкусу; schmecken – бить вкусным*). **Kurz, man sah dem Kalife nan** (*короче*

говоря, по калифу было видно; *jemandem etwas ansehen* – *замечать /видеть/ по кому-либо что-либо*), **dass es ihm recht wohl war** (что ему было впоене хорошо).

Der Kalif Chasid zu Bagdad saß einmal an einem schönen Nachmittag behaglich auf seinem Sofa; er hatte ein wenig geschlafen, denn es war ein heißer Tag, und sah nun nach seinem Schläfchen recht heiter aus. Er rauchte aus einer langen Pfeife von Rosenholz, trank hier und da ein wenig Kaffee, den ihm ein Sklave einschenkte, und strich sich allemal vergnügt den Bart, wenn es ihm geschmeckt hatte. Kurz, man sah dem Kalifen an, dass es ihm recht wohl war.

Перший блок – це адаптований текст, який поділено на «логічні» смислові відрізки, у дужках міститься переклад іншомовної фрази або окремого слова (залежно від ситуації): *калиф Хасид Багдадский* – «власна назва» не вимагає пояснення; *сидел однажды в прекрасное послеобеденное время*; *sitzen* – автор методики подає початкову форму дієслова «сидіти», оскільки в тексті **saß** – імперфект, таким чином звертає увагу на «основне значення» дієслова та часову форму; *der Nachmittag* – *время после полудня*; *der Mittag* – *полдень* – звертає увагу на «словотвір»; *уютно на своем диване*; *das Sofa* – в тексті **auf seinem Sofa**, тобто давальний відмінок, а *das Sofa* – називний відмінок, іменник середнього роду; *он немного поспал*; *schlafen* – початкова форма дієслова «спати», бо в тесті **hatte geschlafen** – плюсквамперфект; *и выглядел теперь после своего маленького сна впоене бодрым/веселым*; *heiter* – *веселый, ясный, светлый*; *aussehen* – *выглядеть* – у тексті **sah ... aus** – відокремлюваний префікс у кінці речення; *der Schlaf* – *сон*; *das Schläfchen* – *недолгий сон: «сончик»* – іменники утворюють зменшувально-пестливі форми за допомогою суфікса –*chen*; *hier und da* – *кое-когда, порой: «здесь и тут/там»* – стійке сполучення слів; *schmecken* – *быть вкусным* – у тексті **geschmeckt hatte** – плюсквамперфект, тобто знову звертається увага на «часову форму»; *jemandem etwas ansehen* – *замечать /видеть/ по кому-либо что-либо* – пояснення стійкого звороту.

Далі подано той самий блок тексту іноземною мовою вже без коментарів. При першому читанні учень дізнається значення незрозумілих слів і граматичних конструкцій, читаючи вдруге – закріплює, якщо помічає, що не розуміє, повертається до першої частини. Таким чином, «зубріння» стає непотрібним, можна відмовитися від роботи зі словником. Запам'ятовування здійснюється пасивно в процесі занять, при цьому читач помічає приклади вживання нових виразів [2].

Постає питання, яким чином відбувається засвоєння граматики? Автор методики переконаний, що для розуміння його текстів читачеві не потрібно знання навіть основ граматики. Це робить літературу доступною для користувачів, які планують освоєння іноземної мови «з нуля». До того ж в особливо складних випадках увазі учнів пропонуються граматичні пояснення, що містяться в першому текстовому блоці. Вивчаючи французьку, німецьку, англійську по методу Іллі Франка, людина освоює граматичні основи пасивно.

Розробник методу зовсім не закликає своїх послідовників відмовлятися від уроків граматики, виконання вправ, спрямованих на закріплення основних правил. Навпаки, на його думку, найкращий результат забезпечить поєднання читання і виконання граматичних тестів [3].

Працюючи довгий час із посібниками Іллі Франка, ми переконалися на власному досвіді, що вивчення іноземної мови за цією методикою є складним для учнів без додаткової, хоча б початкової, підготовки. Обов'язково потрібним є не тільки пояснення граматики, а й систематичне її вивчення після опрацювання кількох розділів (сторінок) книжки. Треба виділити найсуттєвіші (або такі, що найчастіше повторюються) граматичні явища і обов'язково пояснити їх учням, потрібні також знання з фонетики, особливо транскрипція для англійської чи французької мов. Як звучать інші невідомі учням мови? На нашу думку, досконаліми посібники Іллі Франка будуть тоді, коли їх супроводжуватимуть аудіо матеріали (записи запропонованих оригінальних текстів носіями мови у невисокому темпі, можливо навіть і в апроксимованій вимові для початківців).

Ефективною така методика є для учнів старших класів, студентів, усіх, хто вивчав мову і бажає завжди «залишатися в тонусі», не маючи постійної мовленнєвої практики.

Автор методики переконує, що вона ідеально підходить для людей, які не хочуть користуватися допомогою репетиторів. Автор обіцяє, що його читачі зможуть запам'ятати до 1000 іншомовних слів всього за місяць. Для цього необхідно всього лише займатися не менше години щодня. В ідеалі слід присвячувати читанню дві години на добу, тому варто спочатку придумати для себе правильну мотивацію. Тривалі перерви в заняттях не вітаються, тому що основою успіху є регулярність читання. Приступаючи до роботи з книгою, читачеві слід ознайомитися зі вступом, де докладно розглядаються основні правила читання. Розробник методики настійно радить користувачам читати текст підряд, спеціально не концентруючись на місцях, які здаються незрозумілими. Не слід також старанно намагатися запам'ятовувати незнайомі слова. Вони ще не раз зустрінуться в тексті, що допоможе їм відкластися в пам'яті природним чином, без напруги.

Відсутність необхідності у зубрінні – одна з головних переваг, якими володіє метод читання Іллі Франка. Іноземну мову можна вивчати без словника. У пам'яті читача відкладаються не тільки окремі слова, але й цілі мовні звороти.

Ефективність такого нетрадиційного методу перевірена і доведена його творцем. Сам Ілля Михайлович зараз здатний читати приблизно на 20 мовах світу, причому лише двома він володіє як носій. Автор запевняє, що своїм успіхом він зобов'язаний саме унікальній розробці.

В якому віці можна вдатися до нетрадиційного способу навчання? Франком випущені адаптовані оповідання для різних вікових груп, з його книжками можуть працювати дорослі і діти. Але на нашу думку, дітям варто займатися з допомогою батьків чи викладачів, які будуть пояснювати їм незрозумілі моменти, пов'язані з граматиною і транскрипцією. До самостійних вправ можна переходити після опанування основ фонетики та граматики.

У сучасній вищій школі (також у коледжах) запроваджено вивчення курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Основна мета цього курсу (незалежно від спрямування майбутньої професії) полягає у підвищенні

рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичним оволодіння основами різних стилів іноземної мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні, формуванні мовної компетенції майбутніх фахівців тощо. Укладання навчальних матеріалів – специфічні тексти професійної тематики можна адаптувати також за зразками, які розробляв Ілля Франк. На нашу думку, такі навчальні посібники здатні ефективніше організувати навчання сучасних студентів.

Сучасна мережа Інтернет містить достатню кількість матеріалів, які можна адаптувати за запропонованою методикою. Такі посібники сприятимуть засвоєнню значної кількості професійної лексики, розвитку навичок мовлення у сфері майбутньої діяльності тощо. Перспективу подальшої роботи вбачаємо саме в укладанні адаптованих посібників із іноземної мови професійного спрямування для студентів педагогічних спеціальностей університетів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Изучение иностранного языка по методу Ильи Франка: особенности и эффективность. – Режим доступа: <http://www.kakprosto.ru/kak-832393-izuchenie-inostrannogo-yazyka-ro-metodu-ili-franka-osobennosti-i-effektivnost> – Заголовок з екрану.
2. Іноземні мови: метод Іллі Франка. – Режим доступу: <http://hair2014.ru/inozemni-movu-metod-illi-franka> – Заголовок з екрану.
3. Метод чтения Ильи Франка. – Режим доступа: <http://www.franklang.ru/index.php/metod-chteniya-ili-franka> – Заголовок з екрану.
4. Немецкий язык с Вильгельмом Гауфом. – Режим доступа: http://www.franklang.ru/df/Hauff_Kalif_Storch_Der_kleine_Muck_Der_Zwerg_Nase_M.pdf – Заголовок з екрану.

SUMMARY

Peculiarities of modern methods of foreign language studying, created by Illia Frank are analyzed. Pros and cons are observed, the outnors insist on the necessity of this methods using as an effectiveway of foreign language studying.

Key words: *contemporary methods of teaching of foreign language, methods of reading of Illia Frank, text adaptatson.*